

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Soel, din Straale fryder

Citation: Ewald, Johannes: "Soel, din Straale fryder", i Ewald, Johannes: *Udvalgte digte*, udg. af Esther Kielberg ; Kim Ravn , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1999, s. 238. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald02dkval-shoot-idm140323881473536/facsimile.pdf> (tilgået 21. september 2021)

Anvendt udgave: Udvalgte digte

den varme Zoneo (bd. 2, s. 293). – *frysende*: frysen. – *spætter*: spætter. – *Junker*: adelsmand, herremand. – *Nymphe(t)*: ung (smuk) kvinde. – *Vulcan(s)*: i rom. mytologi ildgud; arnestedets gud. – *Bacchi*: se n.t.s. 24. – *Amor*: i rom. mytologi kærlighedsguden. – *Pan er død*: »Den store Pan er døds, citat fra den gr. forfatter Plutarch (ca. 48-122): *De defectu oratorum*. – *Let them find it out!*: fodnoten kan være maliciøst ment eller være kommet ind ved et uheld, jf. Vilh. Andersen i *Illustreret dansk Litteraturhistorie* bd. 2, s. 390.

Fra *Landsbye-Høitiden. Et Forspil i Anledning af Kongens Fødsels-Fest den 29. Januarii 1775*

Trykt efter SS bd. 3, s. 9-13, hvis tekstgrundlag er originaltrykket 1775. Med musik af Scalabrini (se n.t.s. 31).

Jeg sætter min Hat

Fra 1. optrin. Arten indleder stykket og synges af en bonde, som derefter formenes af en anden til større ydmyghed og taknemmelighed over for Gud, kongen og baronen, deres herskab, som har gjort bønderne så meget godt.

49 *Jeg sætter min Hat (...)*: som udtryk for stolthed, selvbevidsthed, jf. ODS bd. 7, sp. 936, l. 49ff. – *truds hver en Rig*: såvel som enhver rig mand.

O fremmede Glæde

Fra 2. optrin. Synges af godsforvalteren i begejstring over de lykkelige forhold på godset.

Soel, din Straale fryder

Fra 4. optrin. Synges af godsets hovmester (her nok om den person, der forestod opdragelsen og uddannelsen af baronens unge sønner) som en hyldelse til »Kongens Vink og store Mænds Exempel».

Fra *Balders Død. Et heroisk Syngespil i Tre Handlinger.*
En Præisdigt af Johan Ewald

Trykt efter SS bd. 3, s. 35-36, hvis tekstgrundlag er *Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber samlede ved et patriotisk Selskab*. 11. trykke. 1774 (udk. 1775).

Over Bierg, over Dal

Fra 2. handling, 1. optrin.

- 50 *Valkyrier*: i nord. mytologi kvindelige væsener (skjoldmøer), som udvalgte dem, der skulle dø i slaget, og førte de faldne til Valhal, Odins hal for faldne krigere. – *Válhalliske Møer*: valkyrier. – *Sotte-seng(s)*: sygeseng, der medfører døden. – *vølge*: glæder, tilfredsstiller.

I Anledning af den sal. Mad. Jakobsens Dødsfald i Rondsted
den 1 May 1775

Trykt efter SS bd. 3, s. 85-87, hvis tekstgrundlag er *Adresseavisen* 1775, nr. 78, 17. maj.

- 51 *Sal.*: salige. – *Mad. Jakobsen(s)*: Cathrine Maria Jacobsen, gift med kgl. fiskemester Ole Jacobsen, Rungsted Kro, nu Rungstedlund, hvor Ewald boede 1773-75, og hvor mad. Jacobsen tog sig meget af ham. *Mad.*: madam, gift kone uden for rangklasserne. – *Rondsted*: Rungsted. – *hvo kaldte den tilbage*: *Lieh* har rettet *hvo* > *hvem* (med argumentet, at Ewald «endog i Nominativ oftere skrev hvem end hvo», underforstået, at fornen »hvo« ikke bruges om genstandsled), dvs.: hvem formåede den (gråden) at kalde tilbage. Alternativt: *den* er fejl for *dem*, dvs. de døde venner. – *Nattens tause Bred*: Lethé, glemseens flod i dødsriget, jf. n.t.s. 45. – *tyld*: bæld.
- 52 *den begrædte jord*: jord i betydningen stov, altså den begrædte eller savnede afdøde. – *Hytte*: her om legemet, det jordiske hylster. – *Halleluja*: hebr., Gud være lovet. – *alt*: allerede. – *troeste*: mest trofaste. – *af din Udsigts længste Kæds*: alt hvad der kommer inden for din synskreds. – *Godheds Løn*: om det evige liv. – *tretter*: fører proces imod; går i rette med.
- 53 *miskjendte*: tog fejl af. – *Provelsen*: om menneskets liv på jorden som en prøvetid. – *brus[e]*: være i lidenskabelig bevægelse. – *laster*: anklager, beskylder. – *(Hals)trættet*: udmattet, træt. – *Tyngsel*: bekymringer, problemer. – *(Hals)brustne*: se n.t.s. 41. – *der' (Vêl)*: deres. –